

Финансирано от
Европейския съюз
NextGenerationEU

План за възстановяване и устойчивост

Анализ на местния културен контекст – Община Шумен

КУЛТУРЕН КОНТЕКСТ В ОБЩИНА ШУМЕН

Културно наследство

богато историческо и културно наследство с национално значение

Културен живот

разнообразни събития, фестивали и инициативи

Културни институции

музеи, театър, библиотеки, читалища

Общност и публики

активно участие на гражданите и културните оператори

Шумен, 2026

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

Документът е създаден по проект BG-RRP-11.021-0016 "Шумен – Културно наследство и съвременни хоризонти: Инвестиции в културата за устойчиво развитие", Схема за безвъзмездна помощ „Ново поколение местни политики за култура за големи общини“, Национален план за възстановяване и устойчивост 1

1. Проучване на културното наследство, институциите и културните оператори

Община Шумен разполага със значителен културно-исторически потенциал и добре изградена културна инфраструктура, която включва както материално и нематериално наследство, така и мрежа от институции и активни културни оператори.

Културната система на общината се основава на комбинация от утвърдени културни институти, читалищна мрежа и независими културни субекти.

Културни институции

На територията на община Шумен функционират ключови културни институции с регионално и национално значение, сред които:

- Драматично-куклен театър „Васил Друмев“
- Симфониета – Шумен
- Регионален исторически музей – Шумен
- Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров“
- Художествена галерия „Елена Карамихайлова“

Тези институции осигуряват основното културно съдържание в общината и имат водеща роля за развитието на сценичните изкуства, музиката, литературата, музейното дело и визуалните изкуства.

Читалищна мрежа

Съществен елемент от културната инфраструктура са **народните читалища**, които представляват традиционни български културно-образователни центрове, изпълняващи функции на библиотека, сцена за изкуства и място за обучение и социална активност

В община Шумен функционират **36 читалища**, които осигуряват достъп до културни дейности както в града, така и в малките населени места. Те играят ключова роля за:

- съхраняване на традициите;
- развитие на самодейното творчество;
- включване на местните общности.

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

Културни събития и творческа активност

Културният живот в общината се характеризира с богат календар от събития, включително фестивали, конкурси, изложби и концерти. Сред тях се открояват:

- Фолклорен фестивал „Шумла“
- Национален конкурс „Иван Пейчев“
- Международен фестивал „Доблест и слава“
- Пленери, изложби и младежки конкурси
- Инициативи като „Моят Шумен“

Тези събития показват наличие на активна културна сцена и ангажираност на различни групи – творци, институции и граждани.

Културни оператори

Културните оператори в община Шумен включват:

- неправителствени организации;
- творчески колективи и сдружения;
- индивидуални артисти;
- читалищни състави и формации.

Те са основни носители на културни инициативи и често реализират дейности чрез проекти, включително финансирани от Общински фонд „Култура“.

2. SWOT анализ

Силни страни:

- богато културно-историческо наследство;
- развита мрежа от културни институции и читалища;
- наличие на активен културен календар с фестивали и конкурси;
- функциониращ Общински фонд „Култура“ като инструмент за подкрепа;

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

Слаби страни:

- ограничено финансиране за културни дейности;
- неравномерно развитие между град и малки населени места;
- липса на достатъчно иновативни културни продукти;
- недостатъчна координация между културните оператори;

Възможности:

- достъп до европейски програми и външно финансиране;
- развитие на културен туризъм;
- дигитализация на културното съдържание;
- надграждане на фонд „Култура“ и въвеждане на нови инструменти;

Заплахи:

- миграция на млади и квалифицирани кадри;
- намаляващ интерес към култура сред определени групи;
- конкуренция от други форми на свободното време;
- ограничени публични ресурси.

3. Анализ на заинтересованите страни

Културният сектор в община Шумен се характеризира с участието на широк кръг заинтересовани страни, които имат различни роли, интереси и степени на влияние върху развитието на културния живот.

3.1. Основни групи заинтересовани страни

Общинска администрация

Общинската администрация играе водеща роля в планирането, финансирането и координацията на културните дейности. Тя разработва стратегически документи, управлява културния календар и осигурява ресурс чрез механизми като Общински фонд „Култура“.

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

Роля:

- стратегическо планиране и управление;
- финансиране на културни дейности;
- координация между институциите.

Предизвикателства:

- ограничен финансов ресурс;
- необходимост от по-добра координация;
- нужда от стратегическо обвързване на финансирането.

Културни институции

В тази група попадат музеи, библиотеки, театри, галерии и читалища. Те са основните доставчици на културни услуги и реализатори на събития.

Роля:

- създаване и представяне на културно съдържание;
- съхраняване на културното наследство;
- работа с публики.

Предизвикателства:

- остаряла материална база (в част от институциите);
- ограничен капацитет за иновации;
- нужда от дигитализация и модернизация.

Културни оператори и НПО

Тази група включва неправителствени организации, сдружения, творчески колективи и независими артисти.

Роля:

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

Финансирано от
Европейския съюз
NextGenerationEU

План за възстановяване и устойчивост

- реализиране на проекти и събития;
- въвеждане на иновативни културни форми;
- активиране на нови публики.

Предизвикателства:

- зависимост от проектно финансиране;
- ограничен достъп до устойчив ресурс;
- липса на стабилни партньорства.

Образователни институции и младежки групи

Училища, университети и неформални младежки общности са ключови за изграждането на бъдещи публики и творци.

Роля:

- формиране на културни навици;
- участие в културни инициативи;
- създаване на нови културни формати.

Предизвикателства:

- ограничено участие в културни политики;
- недостатъчно интегриране в културния сектор;
- нужда от повече съвременни и дигитални формати.

Бизнес сектор

Местният бизнес има потенциал да бъде активен партньор чрез спонсорство, инвестиции и съвместни инициативи.

Роля:

- допълнителен източник на финансиране;

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

- партньорство при събития и проекти;
- развитие на културния туризъм.

Предизвикателства:

- ниска степен на ангажираност;
- липса на стимули за участие;
- ограничена връзка с културния сектор.

Граждани и публики

Гражданите са крайните потребители на културните услуги и основен фактор за устойчивостта на културния сектор.

Роля:

- участие в културния живот;
- обратна връзка към институциите;
- създаване на търсене на културни продукти.

Предизвикателства:

- неравномерен достъп до култура;
- ниска активност на определени групи (млади хора, малки населени места);
- конкуренция с други форми на свободното време.

Взаимодействие между заинтересованите страни

Анализът показва, че съществуват установени взаимодействия между част от заинтересованите страни, основно в рамките на конкретни събития и проекти. Въпреки това липсва:

- устойчива система за партньорство;
- координирана комуникация между участниците;
- обща платформа за обмен на информация и ресурси;

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

- дългосрочно стратегическо сътрудничество.

3.2. Основни изводи

- Налице е широк кръг от заинтересовани страни с потенциал за развитие на културния сектор;
- Съществува необходимост от по-добра координация и структуриране на взаимодействието;
- Липсват устойчиви механизми за партньорство и включване на бизнеса;
- Необходимо е по-активно ангажиране на младежите и нови публики.

4. Преглед на наличните ресурси, капацитет и институционална рамка

Община Шумен разполага с институционална рамка за управление и подкрепа на културния сектор, включително чрез прилагане на Общински фонд „Култура“, който функционира като основен инструмент за финансиране на културни инициативи на конкурсен принцип.

Фондът подкрепя културни проекти, събития и инициативи на културни оператори, организации и индивидуални творци, като по този начин стимулира развитието на културния живот в общината.

Въпреки наличието на този инструмент, се установяват следните ограничения:

- ограничен финансов ресурс спрямо нуждите на сектора;
- необходимост от по-добро обвързване на финансирането със стратегически цели;
- ограничен административен и експертен капацитет;
- недостатъчно използване на дигитални инструменти и иновации.

В същото време съществуват възможности за надграждане на капацитета чрез:

- обучения и повишаване на квалификацията;
- привличане на външно финансиране;
- развитие на партньорства с други институции и организации.

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----

5. Обобщение и ключови изводи

Извършеният анализ показва, че община Шумен разполага със значителен културен потенциал, изразен в богато културно-историческо наследство, развита мрежа от културни институции и читалища, както и активен културен живот, включващ разнообразни събития, фестивали и инициативи.

В същото време са идентифицирани редица предизвикателства, свързани с ограничен финансов ресурс, недостатъчна координация между заинтересованите страни, неравномерен достъп до културни услуги и необходимост от развитие на съвременни и иновативни културни форми. Налице е и нужда от по-добро обвързване на финансирането с дългосрочни стратегически приоритети, както и от повишаване на административния и експертния капацитет.

Анализът очертава съществени възможности за развитие, включително използване на европейски програми, развитие на културен туризъм, дигитализация на културното съдържание и надграждане на съществуващи механизми за финансиране, като Общински фонд „Култура“.

◆ Извод за стратегическо планиране

На база на направените констатации се налага необходимостта от разработване на цялостна и интегрирана културна стратегия, която да осигури устойчиво развитие на сектора, да подобри координацията между участниците, да създаде ефективни механизми за финансиране и партньорство и да отговори на съвременните потребности на местната общност.

Настоящият анализ служи като основа за формулиране на визията, стратегическите цели и приоритетите на културната политика на община Шумен за периода 2026–2030 г.

----- <https://www.nextgeneration.bg/> -----